

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

09 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir

Judecători – Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Guzun Ion

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către succesorul părții vătămate, Vlas Elena, prin care solicită casarea sentinței Judecătoriei Cimișlia (sediul Leova) din 09 decembrie 2020 și deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 06 aprilie 2021, în cauza penală privindu-l pe

Prițcan Gherasim XXXXX, născut la XXXXX, originar din satul XXXXX și domiciliat în satul XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 02.06.2020 – 09.12.2020 (prima instanță);
2. 22.01.2021 – 06.04.2021 (instanța de apel);
3. 29.06.2021 – 09.11.2021 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cimișlia (sediul Leova) din 09 decembrie 2020, *cauza fiind examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală*, Prițcan Gherasim a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu anularea dreptului de a conduce mijlocul de transport.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoare a fost suspendată condiționat pentru o perioadă de probațiune de 4 ani.

Acțiunea civilă înaintată de către succesorul părții vătămate, Vlas Elena, a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul lui Prițcan Gherasim a prejudiciului moral în sumă de 40 000 lei. În rest, acțiunea civilă înaintată de către succesorul părții vătămate, Vlas Elena, a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Cheltuielile judiciare în sumă totală de 7154 lei pentru efectuarea raportului de expertiză medico-legală nr. 202013C0013 din 08 aprilie 2020 și, respectiv, pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-930 din 16 martie 2020 - s-a dispus a fi trecute în contul statului, ca urmare a reglementărilor art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală.

Totodată, a fost soluționată soarta corpurilor delictive.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Prițcan Gherasim la data de 11 februarie 2020, în jurul orei 13:00, fiind posesorul permisului de

conducere nr. 049601125, cu categoria B, eliberat la data de 12 mai 2004 de către autoritatea competentă a RM, document care oferă drepturi și prescrie obligații în domeniul traficului rutier, conducea mijlocul de transport de model XXXXX, cu n/î XXXXX, pe teritoriul XXXXX, situată în preajma intersecției străzilor XXXXX, moment în care, încălcând cerințele art. 33 alin. (3) lit. a) al Legii privind siguranța traficului rutier, nr.131/2007, care stabilește că: „*Conducătorul de autovehicul este obligat să cunoască și să respecte Regulamentul circulației rutiere*”, și pct. 42 alin. (2) din Regulamentul circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 357/2009, care prevede că: „*Conducătorul vehiculului care intenționează să se deplaseze cu spatele poate să înceapă manevra numai după ce s-a asigurat că o poate face fără a crea un pericol sau un obstacol pentru ceilalți participanți la trafic. În cazurile în care câmpul vizual în spate este limitat, conducătorul trebuie să recurgă la ajutorul altei persoane, aflate în afara autovehiculului*”, a efectuat manevra de deplasare cu spatele și a tamponat cu partea din spate a vehiculului pietonul Țurcanu Larisa XXXXX, care în aceeași zi a decedat în urma șocului hipovelmic cauzat, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 202013C0013 din 08 aprilie 2020, de fractura oaselor scheletului facial și bazei craniului pe fondalul traumei craneo-cerebrale deschise.

Acțiunile inculpatului Prițcan Gherasim au fost încadrate, de către prima instanță, în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, adică, încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijlocului de transport, încălcare ce a cauzat, din imprudență, decesul unei persoane.

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apeluri de către procuror, succesorul părții vătămate, Vlas Elena, și de către avocatul Șcheau Igor în numele inculpatului Prițcan Gherasim.

2.1. În apelul declarat de către procuror, s-a solicitat casarea parțială a sentinței primei instanțe în partea ce ține de încasarea cheltuielilor judiciare, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să se dispună încasarea din contul inculpatului Prițcan Gherasim în beneficiul statutului a cheltuielilor judiciare în sumă de 7154 lei.

În motivarea apelului s-a indicat că, prima instanță eronat a interpretat prevederile art. 227 alin. (2) Cod de procedură penală, astfel, nejustificat a respins solicitarea acuzatorului de stat în partea încasării din contul inculpatului Prițcan Gherasim în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare sus indicate.

2.2. În apelul declarat de către succesorul părții vătămate, Vlas Elena, s-a solicitat casarea parțială a sentinței primei instanțe în partea stabilirii pedepsei și a prejudiciului moral, rejudecarea cauzei în această latură, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie condamnat la o pedeapsă privativă de libertate, cu dispunerea încasării prejudiciului moral potrivit cererii formulate, din următoarele motive:

- pedeapsa stabilită inculpatului nu corespunde gradului de pericol social și consecințelor survenite ca urmare a infracțiunii săvârșite de către inculpat;

- locul tamponării mamei sale, în rezultatul căreia a decedat, este Piața Adunării din Leova, acesta fiind locul desfășurării adunărilor locuitorilor din oraș și nu este destinată pentru automobile, or, era ziua, vizibilitatea era perfectă și nimic nu presupunea o tamponare mortală. Dacă inculpatul a hotărât să parcheze automobilul

în piață, urma să asigure securitatea persoanelor ce se deplasau prin preajmă. Este evident și în afara oricărei suspiciuni, inculpatul nici nu s-a uitat în oglinzile retrovizoare atunci, când a încercat să parcheze autoturismul în piață. Această concluzie rezulta din depozițiile martorului Șarovici Gheorghe. Martorul a declarat că, în ziua respectivă a observat cum o bătrânică mergea pe parcarea din Piața Adunării și se îndrepta spre str. Ștefan cel Mare. Tot atunci a observat un autoturism XXXXX, de culoare vișinie, care făcea manevra de mers cu spatele, dorind să se parcheze. La un moment dat a văzut ca autoturismul s-a oprit brusc, iar pe bătrânică nu a mai văzut-o. Lângă autoturismul XXXXX mai era un automobil Volkswagen Polo de culoare surie, iar lângă acest automobil era un tânăr, care făcea semne șoferului din automobilul XXXXX să se oprească, arătându-i mâinile încrucișate. Atunci a înțeles că șoferul din automobilul XXXXX a tamponat bătrânică care mergea prin parcare;

- martorul a relatat evenimentele tamponării, iar afirmațiile inculpatului, precum că, atunci când începuse manevra de deplasare cu spatele, Țurcanu Larisa, se oprise, și apoi s-a pornit, nimerind sub roțile automobilului, nu corespund realității. Țurcanu Larisa era în deplină cunoștință de cauză și dacă s-ar fi oprit aștepta, până când automobilul era parcat;

- prin depozițiile date de inculpat în ședință de judecată, s-a urmărit doar scopul stabilirii unei pedepse mai blânde, acesta a admis că a tamponat-o pe Țurcanu Larisa, dar nu a recunoscut cum a săvârșit fapta. La caz, s-a efectuat și o expertiză auto-tehnică în vederea stabilirii modului de funcționare a suspensiei, sistemului de ghidare și sistemului de frânare a automobilului Opel Astra, care, după părerea lor, nu ar fi fost justificată, dacă Prițcan Gherasim recunoștea vina sa;

- inculpatul a beneficiat neîntemeiat nu numai de prevederile din art. 364¹ Cod de procedură penală, dar și de faptul, că a lucrat până în luna iulie 2019 ca reprezentant al Guvernului în teritoriu și era o persoană cunoscută, motiv din care colaboratorii de poliție care au fost prezenți la locul tamponării, nu au întreprins măsuri în vederea identificării persoanelor care au asistat la săvârșirea infracțiunii. Astfel persoana care semnală lui Prițcan Gherasim să oprească automobilul înainte sau imediat după ce o tamponase pe Țurcanu Larisa nu a fost identificat;

- prima instanță nu a motivat cuantumul prejudiciului moral, dispus spre încasare din contul inculpatului pentru fapta săvârșită;

- instanța de fond a aplicat inculpatului o pedeapsa prea blândă.

2.3. În apelul declarat de către avocatul Șcheau Igor în numele inculpatului Prițcan Gherasim, s-a solicitat casarea parțială a sentinței primei instanțe în partea stabilirii pedepsei și a laturii civile, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatului să-i fie aplicat un termen de probațiune mai scurt, cu reducerea cuantumului prejudiciu moral.

În susținerea solicitărilor invocate, apărarea a indicat că:

- prima instanță a apreciat în mod eronat necesitatea aplicării unui termen de probațiune de 4 ani în privința inculpatului Prițcan Gherasim, individualizând, astfel, greșit pedeapsa penală aplicată acestuia.

- inculpatul este învinuit pentru comiterea unei infracțiuni comise din imprudență, al cărui pericol social este net-inferior altor categorii de infracțiuni;

- prevederile art. 90 Cod penal sunt aplicabile față de inculpat, ținând cont de

faptul că cauza a fost examinată în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală;

- la caz, sunt prezente circumstanțele atenuante, și anume, căință sinceră, astfel, inculpatul, imediat după comiterea infracțiunii, a acordat primul ajutor medical victimei, Țurcanu Larisa, transportând-o la spital. Acesta a contribuit activ la cheltuielile funerarii ale victimei Țurcanu Larisa, a compensat benevol prejudiciul material cauzat prin infracțiune;

- având în vedere personalitatea inculpatului, situația sa familială (are la întreținere un copil minor, fiind unicul întreținător al acestuia), ținând cont de art. 61 Cod penal, consideră că, sarcinile pedepsei penale pot fi atinse în privința acestuia prin condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei penale;

- sentința primei instanțe a fost pronunțată fără a argumenta imposibilitatea aplicării unui termen de probațiune mai redus față de inculpat, inclusiv, nu s-a ținut cont de faptul că inculpatul anterior nu a fost condamnat, s-a căit sincer de cele comise, are loc permanent de trai, activează în câmpul muncii, are formată deja o familie, având un copil minor la întreținere;

- prima instanța a supraapreciat quantumul bănesc acordat în scopul compensării prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, fapt care impune reducerea acestuia, menționând că inculpatul a compensat benevol prejudiciul material cauzat prin infracțiune, participând la cheltuielile funerarii ale părții vătămate; la scurt timp după producerea accidentului rutier vizat, inculpatul a exprimat scuze față de familia succesorului părții vătămate și de aceasta însuși, manifestând în acest sens profundă căință;

- în sensul soluționării extrajudiciare a chestiunii privind repararea prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, inculpatul a expediat în adresa succesorului părții vătămate, Vlas Elena, cerere prealabilă privind compensarea extrajudiciară a acestui prejudiciu, care deși a fost recepționată de aceasta, nu a dus la un răspuns din partea acesteia;

- în sensul motivării acțiunii civile în procesul penal, depusă de către succesorul părții vătămate, Vlas Elena, se invocă aspecte patrimoniale precum faptul că casa părții vătămate ar rămâne neîngrijită, faptul că aceasta a suportat numeroase cheltuieli pentru a se prezenta la organul de urmărire penală și instanța de judecată (deși nu a fost prezentă la nici o ședință de judecată) care sunt incompatibile cu sarcinile compensării prejudiciului moral. Astfel, succesorul părții vătămate apreciază „prejudiciul moral” ca o formă a „prejudiciului material”, confundând aceste noțiuni și valența juridică a acestora;

- deși invocă profunde suferințe morale, succesorul părții vătămate nu prezintă careva probe (rapoarte de examinare psihologică, consultări a specialiștilor etc.) care ar confirma acest fapt. În acest context, având în vedere faptul că succesorul părții vătămate nu a fost prezent la nici o ședință de judecată în fața primei instanțe, nu există posibilitatea stabilirii cu certitudine a existenței și întinderii acestor pretinse suferințe morale.

3. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 06 aprilie 2021 au fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința primei instanțe în latura penală și în partea repartizării cheltuielilor judiciare, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre în această parte prin care:

Prițcan Gherasim a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, prin aplicarea prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, la 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu anularea dreptului de a conduce mijlocul de transport.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoare a fost suspendată condiționat pentru o perioadă de probațiune de 4 ani.

S-a dispus încasarea din contul inculpatului Prițcan Gherasim în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în sumă totală de 7154 lei, suportate pentru efectuarea raportului de expertiză medico-legală nr. 202013C0013 din 08 aprilie 2020 și, respectiv, pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-930 din 16 martie 2020.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

Instanța de apel, în motivarea soluției adoptate a reiterat că, prioritar, la caz, apelul înaintat de către procuror, este întemeiat, și urmează a fi admis, iar apelurile înaintate de către avocatul Șcheau Igor în numele inculpatului Prițcan Gherasim și succesorul părții vătămate, Vlas Elena, urmează a fi admise din alte motive decât cele indicate prin conținutul acestora, cu casarea sentinței în latura penală și în partea repartizării cheltuielilor judiciare, pentru următoarele considerente.

Astfel, cu referire la apelul înaintat de către procuror, prin care s-a invocat că instanța de fond neîntemeiat nu a încasat de la inculpat în beneficiul statului cheltuielile judiciare suportate pentru efectuarea raportului de expertiză medico-legală nr. 202013C0013 din 08 aprilie 2020 și, respectiv, pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-930 din 16 martie 2020, instanța de apel a constatat că prima instanță, la caz, a dat o interpretare eronată prevederilor art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală. Or, norma în cauză nu poartă un caracter obligatoriu ci discreționar, drept urmare scutirea condamnaților de la plata acestor sume, urmează să fie o excepție, însă nu regulă.

Așadar, instanța de apel a subliniat că circumstanța „starea de insolvență a lui Prițcan Gherasim ca urmare a Hotărârii nr. 21-21i-1044-26032018 (2i-9/17), potrivit căruia s-a dispus (...) inițierea procedurii simplificate a falimentului în privința Î.I. „Prițcan Gherasim”, și a cărui fondator vine a fi Gherasim Prițcan”, *nicidecum nu reprezintă temei de a scuti total inculpatul de la plata cheltuielilor judiciare în cauză penală*. Procedura simplificată a falimentului a fost inițiată în privința Î.I. „Prițcan Gherasim” din anul 2018 și durează deja peste trei ani, nefiind finalizată.

Un proces de insolvență nu întotdeauna se finalizează cu declararea insolvent al debitorului și lichidarea acestuia, pe cât pot fi întreprinse măsuri pentru a fi achitate datoriile în cadrul procesului de insolvență.

Prin urmare, atât timp cât prin probe nu a fost demonstrat că inculpatul Prițcan Gherasim nu este angajat în câmpul muncii, fiind persoană aptă de muncă, neavând restricții medicale din cauza stării sănătății, instanța de apel nu a învederat careva temeiuri legale de a-l exonera de la plata cheltuielilor judiciare, motiv din care a dispus încasarea cheltuielilor judiciare suportate pentru efectuarea raportului de expertiză medico-legală nr. 202013C0013 din 08 aprilie 2020 și, respectiv, pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-930 din 16 martie 2020, din contul inculpatului.

Cu referire la argumentele apelurilor înaintate de către avocatul Șcheau Igor în

numele inculpatului Prițcan Gherasim și de către succesorul părții vătămate Vlas Elena, instanța de apel a stabilit că, deși cauza a fost examinată în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, totuși, în dispozitivul sentinței vizate, instanța de fond a omis de a aplica în privința inculpatului prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, drept urmare, pedeapsa stabilită nu a fost încadrată în limite legale.

În acest sens, instanța de apel a notat că, potrivit prevederilor art. 16 alin. (4) Cod penal, infracțiunea imputată inculpatului Prițcan Gherasim, face parte din categoria infracțiunilor grave, care prevede pedeapsa maximă cu închisoare de până la 7 ani inclusiv; circumstanță ce atenuază răspunderea penală în privința inculpatului, conform art. 76 Cod penal, s-a reținut căința sinceră și acordarea primului ajutor victimei; circumstanțe ce agravează răspunderea penală, conform art. 77 Cod penal, în privința inculpatului, nu au fost invocate de acuzatorul de stat.

Potrivit sancțiunii art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, persoanele vinovate de comiterea infracțiunii vizate, se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

În consecință, aplicând la speță prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, noile limite ale pedepsei cu închisoarea se stabilesc a fi de la 2 ani până la 4 ani 8 luni.

Prin raportare la prevederile ce stabilesc limitele de pedeapsă aplicabile inculpatului, ținând cont de circumstanțele reale, gradul de pericol social, urmarea produsă și circumstanțele personale, având în vedere că, inculpatul este caracterizat pozitiv de autoritatea publică locală, acesta la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, nu era în stare de ebrietate în momentul producerii accidentului rutier, a comis fapte contravenționale prescripția cărora este stinsă și la moment nu înregistrează antecedente contravenționale, ținând cont de scopul restabilirii echității sociale, reieșind din circumstanțele stabilite, din gradul prejudiciabil al faptelor, concretizat în valorile sociale care au fost vătămate, punând în balanță ansamblul acestor considerente, instanța de apel a stabilit că o pedeapsă sub formă de 3 ani închisoare, este aptă să atingă scopul preventiv și educativ al pedepsei.

Totodată, instanța de apel, a statuat că nu pot fi reținute, ca întemeiate, alegațiile expuse în apelul înaintat de avocatul Șcheau Igor în numele inculpatului Prițcan Gherasim, prin care se solicită aplicarea unui termen de probațiune mai redus. Or, motivele invocate în acest sens - comiterea unei infracțiuni din imprudență, căința sinceră, acordarea primului ajutor medical victimei, personalitatea inculpatului, sunt circumstanțe care s-au luat în considerație la stabilirea pedepsei cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

Concomitent, instanța de apel a stabilit, ca nefondate, alegațiile succesorului părții vătămate Vlas Elena cu privire la faptul că, inculpatul urmează a executa real pedeapsa cu închisoare, or, în cauza *Varga și alții vs. Ungaria* din 10 martie 2015 (în special § 105) Curtea a concluzionat că „nu este de competența Curții să indice statelor modul în care ar trebui organizate sistemele lor politice și închisoare penală. Aceste aspecte ridică o serie de probleme juridice și practice complexe care, în principiu, depășesc funcția judiciară a Curții. Cu toate acestea, Curtea ar aminti în acest context, recomandările Comitetului de Miniștri care invită statele să încurajeze procurorii și judecătorii de a folosi cât mai mult posibil alternativele la detenție, în

scopul de a rezolva problema creșterii numărului deținuților din închisori" (*a se vedea în special Recomandarea nr. R (99) 22 și Recomandarea Rec (2006) 13 a Comitetului de Miniștri*).

Astfel, instanța de apel a considerat că, restabilirea echității sociale, încălcate de către inculpatul Pritcan Gherasim prin săvârșirea infracțiunii, în care este recunoscut vinovat, ținând cont de comportamentul lui în timpul și după săvârșirea infracțiunii, precum și influențarea pedepsei stabilite asupra corectarea vinovatului, ținând cont de vârsta și personalitatea acestuia, gravitatea faptei săvârșite - poate fi atins prin aplicarea în privința acestuia a pedepsei sub forma doar de închisoare, cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

Alegațiile succesoriului părții vătămate, Vlas Elena, cu referire la încasarea prejudiciului moral, instanța de apel le-a considerat neîntemeiate, întrucât nu a adus careva argumente în acest sens, indicând doar că „*instanța nu a adus motive din care considerent a micșorat mărimea prejudiciului moral încasat*".

Or, instanța de fond suficient de amplu și argumentat a motivat soluția în latura civilă, respectiv, și solicitarea apelantului apărării de a se micșora cuantumul prejudiciului moral, instanța de apel a considerat că este nefondată și urmează a fi respinsă, cu menținerea hotărârii primei instanței în această parte. Totodată, prima instanță corect a reținut că, suma prejudiciului moral în mărime de 800000 lei solicitată a fi încasată de la Pritcan Gherasim în beneficiul lui Vlas Elena, reieșind din specificul acțiunii și criteriul echității, este una exagerată. Astfel, la baza argumentelor acțiunii civile aduse în acest sens, instanța de apel a concluzionat că succesoriul părții vătămate a invocat circumstanțe materiale, menite să argumenteze criteriul unui prejudiciu material, și care nu și-ar găsi reflecția în specificul chestiunii morale suportate de partea în proces.

4. Legalitatea și temeinicia hotărârilor instanțelor de fond este contestată cu recurs ordinar de către succesoriul părții vătămate, Vlas Elena, prin care, invocând temeiul de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatului, pentru infracțiunea săvârșită, să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare, cu dispunerea încasării prejudiciului moral în mărime de 800 000 lei.

În motivarea recursului, recurentul invocă critici similare celor expuse în propriul apel, pledînd pentru o pedeapsă privativă de libertate în privința inculpatului, precum și dispunerea încasării mării prejudiciului moral solicitat.

Referitor la pedeapsa stabilită inculpatului, susține că este prea blîndă în raport cu infracțiunea comisă, or, instanțele de fond, la stabilirea pedepsei nu au ținut cont de circumstanțele săvârșirii infracțiunii, iar inculpatul pe nedrept a beneficiat de judecarea cauzei în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală.

Subsidiar, recurentul a indicat că nu s-au adus motive de a micșora mărimea prejudiciului moral încasat pentru fapta săvârșită.

5. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, care pledează pentru admiterea acestuia, cu dispunerea rejudecării cauzei.

În acest sens, a argumentat că instanța de apel, stabilindu-i inculpatului Pritcan Gherasim o pedeapsă cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, a ignorat unele circumstanțe ale cauzei, și anume, cazierul contravențional al inculpatului, din

conținutul căruia reiese expres că ultimul este un conducător cu rea voință întrucât a comis mai multe contravenții, iar anterior a comis alte infracțiuni, prevăzute de art. 297 alin. (1), art. 190 alin. (4) Cod penal.

Cît privește dezacordul succesului părții vătămate cu prejudiciul moral dispus spre încasare din contul inculpatului, susține că instanța de apel, la aprecierea acestuia în sumă de 40 000 lei, nu a ținut cont de caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de către succesul părții vătămate, Vlas Elena, precum și de gradul de vinovăție al inculpatului.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recursul ordinar în termen.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conducându-se de dispozițiile art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Reieșind din conținutul cererii de recurs, Colegiul penal lărgit atestă că succesul părții vătămate, Vlas Elena, a indicat drept temei pentru declararea recursului art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Însă, din argumentele recursului declarat de către succesul părții vătămate, Vlas Elena, se desprinde, inclusiv, dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel atât în partea aplicării art. 90 Cod penal cât și în latura încasării prejudiciului moral, temeiuri ce se încadrează în pct. 6), 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal lărgit constată că criticile aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi

prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Coraportând decizia instanței de apel, la rigorile prevăzute de art. 414 Cod de procedură penală enumerate supra, se atestă că instanța de apel nu a ținut cont pe deplin de aceste cerințe și a comis următoarele erori de drept.

Așadar, din conținutul recursului declarat, rezultă că recurentul critică decizia instanței de apel privitor la aplicarea în privința inculpatului a prevederilor art. 90 Cod penal, din considerentul că concluziile instanței de apel în această parte sunt greșite, deoarece în speță sunt prezente circumstanțe care denotă iraționalitatea dispunerii suspendării executării pedepsei cu închisoare.

În urma analizei deciziei instanței de apel sub aspectul menționat, în raport cu circumstanțele cauzei, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel pripit a ajuns la soluția de a-i stabili inculpatului Prițcan Gherasim o pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

În continuarea concluziilor sale, instanța de recurs notează faptul că prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege, de care sunt obligate să se conducă instanțele de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Instanțelor de judecată, legea penală le acordă o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării pedepsei penale, luând în considerație caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, *persoana celui vinovat*, circumstanțele ce atenuează sau agravează răspunderea, ținând cont de influența pedepsei aplicate asupra corectării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În acest context, instanța de recurs reține, că infracțiunea prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, potrivit prevederilor art. 16 Cod penal, face parte din categoria infracțiunilor grave, care prevede pedeapsa sub formă de închisoare de la 3 la 7 ani, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Totodată, fapta prejudiciabilă face parte din categoria de infracțiuni în domeniul transportului, care reprezintă un pericol social sporit în Republica Moldova, deoarece un număr major de vătămări corporale și decese se comit ca urmare a încălcării regulilor de securitate a circulației rutiere sau exploatare a mijloacelor de transport.

Potrivit actelor dosarului, cauza penală a fost judecată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală.

La capitolul stabilirii tipului pedepsei inculpatului, instanța de apel a menționat că a ținut cont de personalitatea inculpatului, gravitatea faptei comise, stabilindu-i pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu suspendarea executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 4 ani.

Analizând decizia atacată, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel nu a motivat complet și obiectiv soluția de individualizare a executării pedepsei, pricipit ajungând la concluzia în ce privește aplicarea față de inculpat a prevederilor art. 90 Cod penal, întrucât în speță instanța de apel nu a efectuat o analiză completă și minuțioasă a personalității inculpatului.

În acest context, instanța de recurs notează că, aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei, nu reprezintă o categorie aparte de pedeapsă, ci o măsură oferită condamnaților prin lege de a demonstra că infracțiunea comisă de ei este un incident în viața acestora.

În același rând, în textul art. 90 alin. (1) Cod penal, lexemul „poate”, oferă posibilitatea și nu obligația instanței de judecată de a aplica prevederile acestei norme.

În cadrul instituției suspendării condiționate a executării pedepsei, instanța, după ce realizează individualizarea pedepsei prin determinarea concretă a acesteia în baza criteriilor generale de individualizare, completează acest rezultat printr-un act de individualizare a executării pedepsei.

Suspendarea condiționată este o măsură de individualizare a executării pedepsei stabilită de către instanțele de judecată prin hotărâre de condamnare de a suspenda pe o perioadă anumită executarea pedepsei aplicate, dacă sunt îndeplinite anumite condiții.

Condițiile pentru acordarea suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzute de art. 90 Cod penal se referă la: pedeapsa aplicată și natura infracțiunii; circumstanțele cauzei și *persoana infractorului*; aprecierea instanței că scopul poate fi atins și fără executarea acesteia.

La rândul său, Colegiul penal lărgit constată că la individualizarea pedepsei penale stabilite inculpatului în prezenta speță, instanța de apel nu a indicat motive clare ce au stat la baza concluziilor privind posibilitatea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal în raport cu personalitatea inculpatului care a comis o infracțiune gravă, nu a compensat integral prejudiciul moral cauzat, anterior a comis infracțiuni (f.d. 140-143, Vol. I), iar potrivit cazierului contravențional (f.d. 137-138, Vol. I) pe numele inculpatului Pritcan Gherasim figurează 20 proceduri contravenționale, printre care fiind atât din categoria circulației rutiere, cât și din categoria aplicării violenței față de alte persoane.

Astfel, Colegiul penal lărgit reține că instanța de apel la analiza condițiilor privind aplicarea art. 90 Cod penal, *insuficient a abordat personalitatea inculpatului Pritcan Gherasim*, ce reprezintă condiția esențială care urma a sta la originea concluziilor privind iraționalitatea executării reale a pedepsei cu închisoare, or, deși anterior a încălcat atât legislația penală cât și cea contravențională, Pritcan Gherasim nu a stat pe calea corijării și a comis o nouă infracțiune în domeniul transportului, iar ca consecință, a tamponat cu partea din spate a vehiculului pietonul Turcanu Larisa Gheorghe, a.n.1940, care în aceeași zi a decedat în urma șocului hipovelmic cauzat, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 202013C0013 din 08 aprilie 2020, de fractura oaselor scheletului facial și bazei craniului pe fondalul traumei craneo-cerebrale deschise.

În aserțiunea dată, Colegiul penal lărgit constată, că instanța de apel la motivarea soluției privind individualizarea pedepsei penale în privința inculpatului Pritcan Gherasim nu a ținut cont de aceste aspecte, iar în consecință decizia recurată

urmează a fi casată în latura penală, în partea stabilirii pedepsei cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, deoarece hotărârea atacată nu conține motive legale pe care se întemeiază soluția adoptată.

Distinct de considerentele expuse mai sus, Colegiul penal atestă că decizia instanței de apel nu este motivată suficient nici în latura civilă, în partea soluționării cerințelor de încasare a prejudiciului moral.

La acest capitol, instanța de recurs ține să sublinieze, că deși instanța de apel a conchis, că soluția primei instanțe privind evaluarea daunelor morale cauzate succesoriului părții vătămate, Vlas Elena, în sumă de 40 000 lei, este echitabil evaluată în raport cu consecințele care au survenit în urma săvârșirii infracțiunii, gravitatea acestora și impactul produs asupra succesoriului părții vătămate, nu a oferit o motivare amplă la acest capitol în raport cu suferințele psihice și fizice cauzate succesoriului părții vătămate.

Astfel, Colegiul penal lărgit consideră iraționale concluziile instanței de apel cu referire la faptul că suma de 40 000 lei, cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat succesoriului părții vătămate, Vlas Elena, este una echitabilă și suficientă. Or, avocatul Țurcan Petru în numele succesoriului părții vătămate, Vlas Elena, în acțiunea civilă înaintată a solicitat încasarea din contul inculpatului Prițcan Gherasim a prejudiciului moral în sumă de 800 000 lei (f.d.204-204, Vol. I).

La acest capitol, instanța de recurs notează că, potrivit art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, *suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate* etc.

În corespundere cu art. 220 Cod de procedură penală și art. 2037 Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Totodată, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

În susținerea celor enunțate, instanța de recurs menționează și jurisprudența CtEDO, *cauza Ernst c. Belgiei* (15 iulie 2003), unde Curtea a statuat, în principiu, că „atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri. Chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit”.

Învăderând aceste considerente ale instanței europene, Colegiul penal lărgit evidențiază, că în această speță instanța de apel nu a ținut cont în deplină măsură de circumstanțele cauzei, și anume că în urma acțiunilor infracționale comise de către inculpatul Pritcan Gherasim, a fost tamponată partea vătămată Țurcanu Larisa, care în rezultatul impactului, a decedat, inclusiv, nu a fost evaluat impactul psihic și moral cauzat succesorului părții vătămate, Vlas Elena, în urma decesului mamei sale.

În urma celor expuse, Colegiul penal lărgit atestă că, instanța de apel nu a ținut cont de măsura în care compensarea sumei de 40 000 lei, poate aduce satisfacție succesorului părții vătămate, Vlas Elena, în urma decesului mamei sale, Țurcanu Larisa, sub acest aspect decizia instanței de apel nefiind motivată în corespundere cu prevederile art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală.

Întru elucidarea acestor aspecte, Colegiul penal lărgit enunță că prejudiciul moral reprezintă o pagubă care este cauzată individului prin vătămarea unui interes personal nepatrimonial. Evaluarea prejudiciului moral nu presupune determinarea „prețului suferințelor fizice și psihice”, care sunt inestimabile, dar aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și a implicațiilor acestora pe toate dimensiunile vieții sociale.

Trebuie să se aprecieze ce au pierdut persoanele vizate pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial atât pentru moment, cât și pentru viitor.

La determinarea compensației pentru prejudiciul moral trebuie să se țină cont de importanța valorii morale lezate pentru persoana vătămată. În cazul suportării unui prejudiciu moral fiecare persoană vătămată acordă o considerație diferită valorilor lezate. Persoana vătămată apreciază acele valori sau activități, care îi satisfac anumite necesități sau aspirații.

Cuantumul compensației acordate depinde și de durata menținerii consecințelor cazului urmare a cărora s-au produs. Stabilind cuantumul compensației pentru prejudiciul moral, instanța de judecată trebuie să țină cont de măsura în care această compensație poate acorda persoanei vătămate o anumită satisfacție.

Rezumând circumstanțele constatate, Colegiul penal lărgit conchide că, la caz, sunt incidente temeiurile pentru recurs prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, ceea ce duce la casarea parțială a deciziei instanței de apel în latura penală, în partea aplicării art. 90 Cod penal în privința inculpatului Pritcan Gherasim, precum și în latura civilă, în partea soluționării cerințelor de încasare a prejudiciului moral cauzat, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, deoarece erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual penale asupra tuturor motivelor invocate în apelul succesorului părții vătămate, Vlas Elena; să procedeze la individualizarea pedepsei penale în conformitate cu prevederile legii; să verifice și să aprecieze detaliat probele administrate, să le dea apreciere convenită în ansamblu, cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate și cu expunerea motivată asupra cuantumului prejudiciului moral, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia

adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DE C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către succesorul părții vătămate, Vlas Elena, casează parțial decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 06 aprilie 2021, în cauza penală privindu-l pe **Prițcan Gherasim XXXXX** în partea aplicării art. 90 Cod penal și soluției asupra încasării prejudiciului moral, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către Curtea de Apel Comrat.

În rest, se menține decizia atacată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **16 decembrie 2021.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Guzun Ion